

לימוד קדשים בעיון אליבא דהלכתא

תורת הקרבנות

גליון חודשי ללומדי סדר קדשים אליבא דהלכתא

גליון כ"ד תמוז-אב תשע"ד

יו"ל ע"י מכון "תורת הקרבנות" בנשיאות הרבנים הגאונים:

רבי ברוך שמואל הכהן דויטש, רבי דוד כהן, רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג, רבי נתן הכהן קופשיץ שליט"א

עיונים בהלכה

אין שבות במקדש

הרה"ג רבי יהושע זעליג אדלשטיין שליט"א

שיעור כזית לענון אכילת קדשים

בגליון כ"ב העיר הרה"ג רי"ש פרסר שליט"א, דלדעת הרא"ש דמצות מרור לא בעיא כזית ומ"מ משום נוסח הברכה שמזכירים אכילה צריך כזית, ה"נ באכילת קדשים אף דמקיימים המצוה בפחות מכזית [כמש"כ הבית הלוי], מ"מ כיון דבנוסח הברכה מזכיר אכילה לא מצי לברך אלא בכזית, והיא הערה נכבדה.

והנה בתו"י ביומא ל"ט א' מבואר דאף דיש מצוה בפחות מכזית מ"מ מצוה גמורה אינה אלא בכזית [ומשו"ה הצנועין היו מושכין ידיהם], ולביאורו של הבית הלוי צ"ב מה תוספת איכא בכזית. ואזמו"ר הגרי"ג שליט"א [בספרו הערות וביאורים ה' מעשה"ק עמ' קס"ד] ביאר בזה דלעולם אין המצוה מתקיימת בפחות מכזית, אלא דכיון דהמצוה היא שהקדשים ייאכלו ואי"ז חובת אכילה על הגברא משו"ה מצטרפת אכילת כמה כהנים להשלים לשיעור כזית, דהשיעור כזית אינו באכילת הגברא אלא בחפצא, וכמו דמצינו שיעור כזית לגבי הקטרה דצריך להקטיר כזית אבל מהני ע"י כמה כהנים שכ"א יקטיר מקצת. ולפ"ז נמצא שאם כהן א' אוכל כזית הרי הוא מקיים כל המצוה בעצמו, משא"כ כשכל כהן אוכל פחות מכזית אין אכילת כל כהן מצוה גמורה, ורק שותף הוא בקיום מצות האכילה שנעשה ע"י כולם, והרי"ז ככהן המקטיר מקצת מכזית שאמנם שותף הוא במצוה אך אינו מקיים מצוה שלמה ככהן המקטיר את כל הכזית לבדו, עכ"ד.

ולפ"ז פשוט דאף באכילת פחות מכזית שייך נוסח ברכה של אכילה, שהרי באמת כל קיום המצוה בזה הוא ע"י צירוף לכזית שהוא שיעור אכילה האמור בכה"ת, ולא דמי למרור דאין בו כזית כלל דלהכי א"א לברך עליו בלשון אכילה.

אלא דעדיין היה אפשר לדון בזה דאי נימא דקיום המצוה נעשה ע"י כולם יחד א"כ כל א' מהכהנים לא עביד מצוה שלמה והיאך יברך על חצי מצוה, אמנם גם זה לא קשה כמו שהעירני אאמו"ר שליט"א דשפיר מצינו ברכה על חלק מהמצוה גבי הנוטל ד' מינים בזה אחר זה דאם סח ביניהם מברך על כל מין בפנ"ע אף דכולהו מצוה א' הם ומעכבים זה את זה, וחזי' דכל דמשלים המצוה יכול לברך אף על כל מקצת ממנה וה"נ כיון דע"י כמה כהנים איכא אכילת כזית יכול כ"א מהם לברך על חלקו. ויל"ע.

הודעה חשובה

נוספו מספר מקומות לאברכים ובחורי הישיבות הגדולות הכהנים, בישיבת בין הזמנים 'ממלכת כהנים' בבני ברק, ללימוד עבודת הכהנים - קדשים אליבא דהלכתא.

כמו כן הנונו לבשר כי בעז"ה יפתח בימי בין הזמנים הקרוב סניף חדש בירושלים. לפרטים והרשמה • לתרומות והנצחות • לרעיונות נוספים להחדרת הלימוד לכהנים

054-8441069

בברכה ארגון 'ממלכת כהנים' שע"י מכון תורת הקרבנות

מוקדש להצלחת ידידנו החפץ בעילום שמו המסור בכל לבו להוצאת הגליון לאור

בגיליון:

שיעור כזית לענון אכילת קדשים

לקט מתגובות הקוראים

שחיטת הפסח במי שאינו בר חיובא מצות אכילת הפסח חציצה בין רגלי הכהנים לרצפה האם בעל מום כשר לכתחילה לשחוט מיעוט בתחילת זמן האכילה הבאת קרבן תודה ביום י"ג בניסן בענון עשיית שמן למנורה בענון רצפת העזרה פגימה בג המזבח ספק בדיון ישיבה בשעת אכילת קדשים רישום חיוב קרבן זיבה בענון אין שבות במקדש

זמן ברכה אחרונה על אכילת קדשים

דיני אנשי משמר

כל אשר תמצא ירך לעשות - עשה!!

את כמיהתו העצומה של החפץ חיים לגאולה, אי אפשר לתאר במילים. את געגועיו ותשוקתו להתגלות כבוד השכינה, לא נוכל להרגיש בדורנו. מסופר שכאשר נסע בנו הג"ר אריה לייב ברכבת בפולין, נטפלו אליו החסידים ששמעו על גודל ציפית אביו לישועה, וביקשו שיספר להם מעשים ממנו. אמר להם בנו: "בכל מה שמספרים על ציפיתו לגאולת ישראל, לא הגיעו אפילו לחצי ממה שהוא מצפה באמת".

כל חייו של הח"ח הילכו סביב מטרה אחת, להגדיל את כבוד ה' בעולם. כעבד נאמן לבוראו, דאג כל ימיו במה יוכל להרבות עוד כבוד שמים, במה יוכל להשפיע עוד תורה ויראה בעם ישראל. אך את עיקר מרצו הקדיש לשני דברים מרכזיים, חיזוק שמירת הלשון והאדרת לימוד קדשים. בשני דברים אלו הוא ראה את עיקר ייעודו, ובהם השקיע את כל כוחו להפיצם בישראל. רושמי קורות חייו מספרים כי אף תכניתו לעלות לארץ ישראל נבעה מהסיבה שרצה להקים כולל קדשים באוירה הזך והטהור של ארץ הקודש.

כאשר נתבונן נראה שהמשותף לשני דברים אלו, ששניהם מקרבים ביותר את הגאולה, החלק של הזהירות בשמירת הלשון, הרי הוא בגדר 'סור מרע'. תיקון הסיבות שגרמה את החורבן, השלמות באהבת חינום ובבין אדם לחבירו, מטרתם בעיקר לסלק את המונע לבניית בית המקדש.

אך החלק של 'עשה טוב', הדבר שמביא את הגאולה בפועל, הורה לנו החפץ חיים שהוא הלימוד בהלכות המעשיות של עבודת המקדש. בבירור פרטי הדינים שנהיה זקוקים לעשות בבית

בית יערי הלבנון
תגובות לגליונות קודמים

הפסח על השלחן כדי לאכול מהפסח כשהוא שלם. ולפ"ז אינו ענין להדין בעבור זה שמונחין לפניך.

חציצה בין רגלי הכהנים לרצפה

הרה"ג רבי ישראל יעקב פארבער שליט"א

בגליון כ"ב לחודש אייר במדור 'עיונים בהלכה' הובא הנידון אודות חציצה בין רגלי הכהנים לרצפה. והקשו לדעות שביארו דדבר לח אינו חוצץ משום שאינו מקפיד, הא הכא הוי חציצה בכלול ולא מהני מאי דאינו מקפיד.

ומצאתי שכבר הקשה כן בחשק שלמה, דהנה דעת המרדכי (פ"ב דשבועות) והובא בב"י (יו"ד סי' קצ"ח), דהטעם שאין דבר לח חוצץ הוא משום דמן הסתם אין אדם מקפיד בדבר לח, וכתב החשק שלמה (סי' קצ"ח ס"ק י"ד) דלפ"ז כשיש חציצה על רובו, גם דבר לח חוצץ, שהרי ברובו גם כשאינו מקפיד הוי חציצה.

והוסיף החשק שלמה דלפי זה יש להקשות על המרדכי מהא דמשנינן הכא דדם לח הוא ועל כן אינו חוצץ, והא הכא דם תחת כל הרגל ובכולו הרי יש חציצה גם באינו מקפיד. ותירץ דלא כתב המרדכי דלח אינו חוצץ משום דאינו מקפיד, רק לענין טבילה, דודאי אין מי המקוה נכנסין לתוך חציצת הלח שעל גופו, אבל הכא שהרגל של הכהן עומד על הדם שעל רצפת העזרה בודאי אין הלח חוצץ כלל, דאין לו קיום ללח בין שני דברים קשים. [וצ"ע דאם נאמר דהא דאין הדם חוצץ מתחת רגל הכהן הוא משום דמ"מ רגלו מגיעה לרצפת העזרה, א"כ למה הביאה הגמ' להוכיח כן מהא דדם ודיו אין חוצצין. ועי' בדברי יחזקאל בענין חציצה].

ובעיקר קו' הגמ' 'והא קא חייץ', מצאתי שבעל ההפלאה בשו"ת גבעת פנחס (סימן נו) ביאר דהא דלא אמרינן בזה כל לנאותו אינו חוצץ מאחר דשבח הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם, דהא דכל לנאותו אינו חוצץ (וכגון בלולב) הוא משום דמבטל את הנוי להלולב וכיו"ב, אבל בודאי כאן לא שייך לומר דהדם בטל לכל כהן וכהן בכל מקום שהולך בעזרה, שהרי תיכף ימשיך למקום אחר.

בברכת הצלחה מרובה בכל מעשי ידיכם

האם בעל מום כשר לכתחילה לשחוט

הרה"ג רבי יעקב משה הכהן כהן שליט"א

בגליון כ' דן הרה"ג ר' שמואל רוזנר שליט"א לענין בעל מום האם כשר בשחיטת קדשים, והביא בשם רש"י ותוס' שאסור לבע"מ לשחוט לכתחילה.

ויש להעיר דזה נסתר מהסוגיא בזבחים ל"ג ע"א, שכל הפסולין כשרים לכתחילה לשחוט. ואת"ל שהכוונה שם לפסולין אחרים חוץ מבעל מום, הרי כתב רש"י להדיא בחולין ב' ע"ב שכל הפסולין קאי גם לענין בעל מום, הרי להדיא שבעל מום כשר לכתחילה. [ומש"כ בשם התוס' בזבחים ס"ט שבעל מום פסול לכתחילה, יעו"ב בעצי ברושים שם שדחה את הראיה יעו"ש].

שחיטת הפסח במי שאינו בר חיובא

הרה"ג רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בגליון כ"א כתב הרה"ג ר' אברהם יונה בינשטוק שליט"א דכמו דבהדלקת נר חנוכה בעינן שהשליח יהיה בר חיובא, כמו כן בשחיטת קרבן פסח בעינן שהשוחט יהי' בר חיובא, ונ"מ דטמא שאינו בר חיובא בפסח, וכן כהן שעוסק במצוה, לא יוכל לשחוט הפסח.

יש לחלק דגבי הדלקת נר חנוכה המצוה היא מעשה ההדלקה, ולכן בעינן שיהי' המדליק בר חיובא, דבכך נחשב שעושה מעשה מצוה של הדלקה, דאם אינו בר חיובא לא נחשבת ההדלקה למעשה מצוה. אבל מצות קרבן פסח היא דהאדם מביא פסח וזו היא מצותו, ובכל ענין שהביא פסח - קיים מצותו, ולפיכך אף שהשחיטה צריכה שליוחות, מ"מ א"צ שהשוחט יהי' בר חיובא דפסח. והיינו דאין המצוה - שחיטה כמו בהדלקת נר חנוכה, אלא המצוה היא בהבאת הקרבן, והרי גם אם נשחט הקרבן לא ע"י בר חיובא, מ"מ בעל הקרבן הביא הקרבן ויצא י"ח בכך.

ומש"כ דלשון המשנה בפסחים היא "שחט זר", וביאר דהכוונה זר ולא כהן, שהרי כהן עוסק במצוה ופטור מהמצוה.

הנה במשנה לא אמרו "שחט זר" אלא אמרו בפסחים ס"ד א' "שחט ישראל". וברש"י ביבמות ל"ג ב' כ' לבאר ע"פ מה שאמרו בפסחים ז' ב' דמצות שחיטת פסח היא בבעלים.

מצות אכילת הפסח

הרה"ג רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

עוד כתב הרה"ג הנ"ל כדבר פשוט דבעינן לאכול את בשר הפסח בהסיבה, ותמה שלא מצא דין זה ברמב"ם.

הנה בשבלי הלקט סי' רי"ח כתב שאכילת אפיקומן שהיא כנגד אכילת הק"פ צריכה להיות בהסיבה כמו הפסח עצמו. וכ"כ הבר"ח בסי' תע"ה דהכוור נאכל בהסיבה משום בשר הפסח שבו.

אך בפמ"ג בריש סי' תע"ז בא"א כתב דלא מצא ברמב"ם שבשר הפסח נאכל בהסיבה, ולפ"ז אפיקומן - להסוברים שהוא כנגד הפסח - א"צ לאוכלו בהסיבה. והארכתי בזה בס' משנת חיים פסחים סי' נ"ח.

והנה כתב הרמב"ם בהל' חו"מ מביאין וכו' וגופו של כבש הפסח ובשר חגיגה וכו' וביאר הכותב הנזכר דהואיל ובעינן לאכול את כל בשר הפסח לשי' השאג"א, לכן מביאין את כל הכבש, בכלל הדין בעבור זה בשעה שמונחין לפניך.

אמנם ברמב"ם בהל' ק"פ פ"י הי"א כתב כשאדם אוכל את הפסח חותך הבשר ואוכל וכו' וכשיגיע לגיד הנשה מוציאו וכו' ואין מחתכין אותו אלא צולין אותו שלם. וביאר בפמ"ג סי' תס"ט משב"ז אות א' דכוונת הרמב"ם דהמצוה באכילת הפסח היא לאכול מהפסח כשהוא שלם, עי"ש. והיינו אף לשי' המנ"ח דהמצוה לאכול רק כזית, מ"מ בעינן לאוכלו מפסח שלם. ולפ"ז י"ל דגם מש"כ הרמב"ם בהל' חו"מ הנזכר "וגופו של כבש" [וכ"כ שם בה"ז "ואוכל מגופו של פסח"], היינו שמביאין את כל כבש

המהריל"ד י"ל לפי"ד הירושלמי פסחים פ"ד ה"ד דהטעם שאין מתחלקות אלא בערב, משום שמא יבא לאוכלו, ואפשר לומר דדוקא ביוהכ"פ דאיסור האכילה הוא מה"ת חיישינו, אבל בערב פסח דהוי איסור דרבנן לאכול מצה לא גזרינן אטו האי איסור, ולכך אעפ"י שנאכל לערב מתחלקות בשבת].

ונפק"מ לדינא במה שנתבאר, לענין הבאת שלמי נזיר ביום י"ד בניסן, דיש בהם רק לחמים של מצה, ולפי דעת הצ"ח הנ"ל יהיה מותר להביא, ולדעת המש"ח והאבנ"ז יש לעיין האם גם בלחמי נזיר יסברו שיהיה מותר דאולי ל"ש בזה חביבה מצוה בשעתה, דזה שייך דוקא בלחה"פ שזמנו קבוע בשבת וכמו"כ האכילה שהיא חלק מחלקי המצוה צריכה להיעשות דוקא בשבת. עוד יש לחלק דרך בלחה"פ שנאכל לכהנים ואכילת כהנים היא גמור הכפרה דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, אבל בלחמי נזיר הוי אכילת הבעלים ואולי בזה לא התירו. [וגם יש לדון דעכ"פ לכתחילה אין אומרים שיביא ויכניס את עצמו לאכילת מצה ערב פסח].

ולכאורה גם נפק"מ בזה לכל המנחות שהם באות מצה האם מותר להביא בערב פסח, שממעט בזמן אכילת הכהנים, אך באמת כל המנחות הוי מצה עשירה, כיון שהם בלולות בשמן, ומצה עשירה מותר לאכול בערב פסח כמבואר בשו"ע סי' תע"א ס"ב, [ורק לחמי תודה ורקיקי נזיר אינם נחשבים מצה עשירה כיון ששמנם מועט שמתחלק להרבה חלות, כמבואר בפסחים לח:].

אכן עדיין איכא נפק"מ למנחת ריקין של מאפה תנור, שכתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעשה הקרבנות ה"ח שמשיתתן בשמן לאחר האפיה, ומה שנעשה לאחר האפיה אינו גורם שיחשב מצה עשירה כמוש"כ הרמ"א בשו"ע שם, שאסור לאוכלו בכה"ג בערב פסח. [ולמ"ד שמנחה של שישים עשרון אין לה אלא לוג אחד נפק"מ גדולה בכל המנחות בכה"ג דסולתן מרובה, דאז השמן שבהם הוא פחות מלחמי תודה ואינו מצה עשירה, אך בזה פסק הרמב"ם שכל עשרון טעון לוג נוסף].

בענין עשיית שמן למנורה

הרד"ג רבי חיים מאיר הלוי שטינברג שליט"א

בסוף גליון כ"א נדפסה תשובה נוספת בענין עשיית שמן למנורה בטומאה בזה"ז, ומסיק דשייך לעשות שמן בטומאה ומהני על כך ריצוי ציץ כאשר יבנה הבית ויהי' כה"ג וציץ. ואף לשי' רש"י דלציץ מרצה בעינן שריצוי הציץ יהי' בזמן שנטמא, כ"ז אם הטומאה היתה בקדשים, אבל כאשר השמן חולין ונטמא - א"צ ריצוי בשעה שנטמא, ומהני ריצוי הציץ בשעה שיקדשו השמן, ויוכלו להדליקו במקדש.

יש להעיר מדברי הירושלמי פסחים פ"ה ה"ז דדם שנטמא באויר לפני שהגיע לכלי שרת, אין הציץ מרצה עליו. וביאר החזו"א במנחות סי' כ"א סק"ג דהציץ מרצה רק על עון הקדשים, דהיינו שכבר היו ראויים להקרבה ונטמאו, אבל אם נטמאו לפני שהיו ראויין להקרבה הוי כחולין, שאין הציץ מרצה על חולין טמאים שיהי' אפשר להקריבם. [ובאו"ש הל' ק"פ פ"ד ה"ב הביא דברי הירושלמי הנז']. ולפ"ז פשוט דאין לעשות שמן בטומאה, על סמך שהציץ ירצה כאשר יקדשו.

ומה שציין בשם דודו הגאון רבי יהושע כהן שליט"א מרש"י בקדושין נ"ג ע"ב שיכול לשחוט, כבר הובא כן במשמר הלוי זבחים עמוד קע"ו בהג"ה בשם חמיו הג"ר שלמה כהן זצוק"ל, וכתב שאמר כן למרן החזו"א זצוק"ל, ואמר לו החזו"א שאכן זה בקיאות, אלא שיכול בעל דין לחלוק שאין לזה ראייה מהגמרא, אכן באמת אין צריך לזה כלל ראייה ולא נצרכה לפנים. עכ"ל.

מיעוט בתחילת זמן האכילה

הרד"ג רבי מאיר הכהן ברקוביץ שליט"א

במה שהקשה הרב קונשטט בגליון כ"ג חודש סיון מדברי הגמ' בפסחים פט. על החכ"צ בסי' קנ"א שסובר שאין למעט גם בתחילת זמן אכילת קרבן.

כבר הקשו כן לבנו של החכ"צ, יעו' בשו"ת שאלת יעבץ ח"א סי' קעב ודן בכך הזכר יצחק סי' מג. ויסוד הנדון הוא אם מותר הפסח נאכל ליום ולילה או ממש כפסח בלילה בלבד.

הבאת קרבן תודה ביום י"ג בניסן

הרד"ג רבי מאיר הכהן ברקוביץ שליט"א

בגליון כ"ג רצה הרב ברשנקו שליט"א להוכיח שאין איסור אכילת מצה בערב פסח נוהג כבר בליל י"ד, דאל"ה אי אפשר היה להקריב תודה ב"ג - כבר העיר כן בעל משמר הלוי (תמורה סי' פח וקידושין סי' צט ועוד). ותלוי בדברי הצ"ח בב' מקומות - פסחים יג, ובביצה יט, שהקשה למה לי טעמא דאין מביאין תודה מפני חמץ שבה תיפוק ליה מפני מצה שבה. ובמקום אחד הסיק שאם יקריבו התודה המצה תאכל.

הרד"ג רבי אהרן צבי ק. שליט"א

בגליון כ"ג העירו לענין הבאת תודה ביום י"ג, מצד שממעט בזמן אכילת מצה שבתודה בליל י"ד, מחמת האיסור לאכול מצה בערב פסח.

והנה הצ"ח בפסחים יג: כתב שמה שאסור להביא תודה ביום י"ד הוא רק משום החמץ שבתודה, אבל למיעוט באכילת מצה לא חיישינו, משום שבאמת יהיה מותר לאכול את המצה ביום י"ד, שלא העמידו דבריהם במקום של אכילת קדשים.

ובמשך חכמה פרשת אמור עה"פ ביום השבת ביום השבת יערכנו, ובאבני נזר או"ח סי' ש"פ כתבו שמותר לאכול לחם הפנים בשבת שחל בערב פסח ואי"צ להמתין ללילה, משום שחביבה מצוה בשעתה לאכול דוקא ביום י"ד, ודוחה לאיסור אכילת מצה בערב פסח.

אמנם בחידושי מהר"ל דיסקין פסחים (הנדמ"ח מכת"י) בדף נח. כתב שלחם הפנים בערב פסח שחל בשבת אינו נאכל אלא בלילה, [ובמשך חכמה שם הוכיח מדברי רש"י בפסחים שם ד"ה ובזיכין שמחלקים את לחה"פ בשבת, שגם נאכל בשבת, דאילו לא היה נאכל, לא היו מחלקים, כמו ביוהכ"פ שחל בשבת שהחלות מתחלקות רק בערב כמבואר במנחות צט: ולדעת

אהל הטומאה אינו כולו ממש, דהא הארון היה מונח ע"ג אבן השתיה שממנה הושתת העולם, ובה ודאי ל"ש שתהא ע"ג כיפין, וא"כ ה"ה מקום המזבח. (מיהו יש לחלק דבאבן השתיה אין חשש טומאה דלא שייך מתחתיה טומאה שכן היא סלע עד התהום, משא"כ תחת המזבח). ומוכרח א"כ שהיה המזבח ע"ג אדמה ממש ולא היתה כל רצפה תחתיו.

פגימה בגג המזבח

הרה"ג רבי יוסף דע יונג שליט"א

ב לכבוד מערכת הגליון החשוב 'תורת הקרבנות' בגליון כ"ב – אייר תשע"ד דן ידידי הג"ר טוביה בן דוד שליט"א, אם יש פסול פגימה בסיד בגגו של המזבח.

הנה בספר טל תורה (להגר"מ אריק זצ"ל, הובא בספר שלום רב זבחים פ"ה ע"א, בד"ה קמ"ל דיש הפשט) העיר על דברי התוס' בזבחים (נח ע"א ד"ה ק"ק), שכתבו דהטעם שלא ישחוט בראש המזבח הוא מחשש שמא תרביץ גללים, ותיפוק לי' דמסתמא שוחט בסכין של ברזל ואפשר שיגע במזבח. ותי' דהא נגיעה אינו פוסל רק בנוגע באבן, אבל בנוגע בסיד שלמעלה אינו פוסל, דהא חגירת צפורן נמי אינו פוסל בסיד וכ"כ במנ"ח (סוף מצוה מ'), א"כ דוקא בשעה שסדין המזבח דהיינו כשנגמר המזבח וסדין אותו יש חשש נגיעה באבן, אבל לאחר שניסד המזבח ויש עליו הרבה סיד מלמעלה אין חשש יעו"ש.

ועפ"י דמתרץ השלום רב את קושיית הרש"ש ביומא (י"ב ע"א) שהקשה על מש"כ שם רש"י (בד"ה אמר אביי) ויהפוך במזבח החיצון אחד מאיברי התמיד במזלג של מתכת וכו'. וצ"ע דיש לחשוש שמא יגע המזלג במזבח ויפסול. וכתב שם עפ"י הנ"ל, דלפי מש"כ מיושב היטב, דכיון דהיה על ראש המזבח סיד מותר לנגוע בה ברזל.

ולפי הנ"ל שאין המזבח נפסל כשנוגע ברזל בסיד שע"ג המזבח, ובפשטות הטעם שאין על הסיד דיני מזבח, משום דהוי רק טפל לגג מזבח שאין מטרתו אלא להגן, א"כ אפשר דה"ה שאין בו חסרון משום פגימה, ויל"ע.

ספק בד"ן ישיבה בשעת אכילת קדשים

הרה"ג רבי יעקב משה הכהן כהן שליט"א

ב גליונות האחרונים נשאו ונתנו הרבה ת"ח אם לדין כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים סגי בכזית מן הקרבן או שרק באכילת כל הקרבן איכא כפרה זו. והביאו צדדים לכאן ולכאן.

ויש לעיין לשיטת השפ"א והחזו"א פסחים נט: דסגי בכזית, מה הדין לגבי ישיבה בעזרה בשאר האכילה. ויסוד הספק עפ"י מש"כ התוס' ביומא כה. בתירוק קמא, שכיון שאכילה צורך עבודה דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים לכך מותר להם לשבת בעזרה, אע"פ שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד. וא"כ יש לדון האם הכהן יכול לאכול רק כזית בשיבה, שבו מתכפרים הבעלים, או שכיון שהותר לו לאכול כזית, יכול לאכול הכל בשיבה.

ובמק"ד סי' כ"ו סוף אות ג' פי' בירושלמי הנז' דהציץ מרצה רק על עבודת הזריקה, אבל היכא דנטמא הדם לפני שנתקדש הדם בכלי, אין הציץ מרצה על עבודת קבלת הדם בכלי, עיי"ש. ולפ"ז לכאורה לא שייך ריצוי ציץ גבי הדלקת שמן במנורה, דאינו ענין לעבודת הזריקה דרק עליה הציץ מרצה.

ואף אם נקבל את ד' המנחת ברוך בסו"ס ק"ח שציין הכותב שם דמהני ריצוי ציץ בהדלקת המנורה בשמן טמא, י"ל דמ"מ לא יועיל ריצוי ציץ על שמן שהי' טמא בעודו חולין, כמו דפשיטא ליה להחזו"א דאין זה בכלל עון הקדשים. אלא דהחזו"א חידש בד' הירושלמי דאפילו דם לפני קבלתו בכלי הוי כחולין, אבל חולין גמורים פשיטא שאינו בכלל עון הקדשים. ולפ"ז א"א לעשות שמן בטומאה להדליקו במנורה כשיבנה הבית על סמך ריצוי ציץ.

רישום חיוב קרבן זיבה

הרה"ג רבי אליהו גרינבוים שליט"א

ב בדבר מה שעוררו אם יש חובה לרשום חיוב קרבן זיבה ברואה דם בלא עת נדתה, לפני מספר שנים שאלתי על כך את רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א, וענה לי שאין חיוב.

והטעם לזה י"ל, משום שגם אם תרשום הא מידי ספיקא לא נפקא אם היה זמן זיבתה ואם היה ממניי דמים טמאים, וכיון שיהיה צורך לשאול את אליהו הנביא, הרי יוכל לומר גם אם חייבת. [ואעפ"י שחטאת העוף יש אפשרות להביא מספק, דבאה על הספק, מ"מ לענין עולת העוף עדיין תהיה צריכה לשאול. וכן תצטרך לברר כמה פעמים נתחייבה בחטאת העוף, דהיכא דמביאה על הספק, הרי אינה מביאה אלא אחד להתירה בקדשים].

בענין רצפת העזרה

הרה"ג רבי משה שמעון בא-גד שליט"א

ג ליון כ"ב העיר הרב אהרן סגל שליט"א בהא שמצינו ברמב"ם פ"א מבית הבחירה ה"י "ומרצפין את כל העזרה באבנים יקרות". והעיר בזה האם היו מרצפין גם תחת מזבח החיצון, או שמא כיון דאינו נראה שם מחמת המזבח לא היו מרצפין, וכדמצינו שלא היו מצפים הקיר שאחורי הדלתות כיון שאינו נראה.

ונראה דודאי לא היו מרצפין תחת המזבח, ולא משום שאין צורך בזה אלא שאיסור יש בזה. שכן מצינו בזבחים דף נ"ח ע"א "מזבח אדמה תעשה לי שיהא מחובר מאדמה שלא יבנו לא על גבי מחילות ולא על גבי כיפין" ונפסק ברמב"ם שם ה"ג. ומבואר א"כ דבעינן שיהא מחובר המזבח לאדמה ממש ולא לבנין, וע"כ לא בנוהו ע"ג כיפין ועליות (והיינו שאף שכל הר הבית היה בנוי ע"ג כיפין משום טומאה, מקום המזבח לא עשוהו כן).

ועיין מ"מ שם ה"ה שהאריך בזה אם בעינן שיהא מחובר לאדמה עד התהום או שדי שיהא תחתיו אדמה ומותר לעשות כיפין בעומק, כשאר הר הבית. וביאר בזה מה שמצינו שמצאו גולגלתו דארנן היבוסי מתחת למזבח.

ונראה דאף שמבואר שהר הבית היה עשוי כולו כיפין משום

בענין אין שבות במקדש

הרה"ג רבי גימפל ליפשיץ שליט"א
מח"ס פלגי מים-אנטווערפן

הניתי לקבל את הגליון החשוב תורת הקרבנות לחודש סיון. והנה ראיתי שהרה"ג ר' חיים זכותא שליט"א נסתפק אם אמרינן אין שבות במקדש בתוספת עזרה וכו'. והנראה בזה דביומא דף ח' ע"ב גבי הזאת שלישי ושביעי לכה"ג שמפרישין מביתו איתא, דאין מזין עליו בשבת, דהזאה שבות ואינה דוחה את השבת. ומקשה השעה"מ בפ"א מהל' עבודת יוהכ"פ הא אין שבות במקדש, ואין לומר דכיון דהיתה ההזאה בהר הבית, לא שייך הך כללא דאין שבות במקדש, דהא בשלהי עירובין אמרינן שבות דמקדש במדינה לא התירו, דמשמע דוקא בירושלים לא התירו, אבל בהר הבית התירו, עיי"ש.

והנה הרא"ש ביומא בסדר עבודת יוהכ"פ כתב וז"ל, דהך דהיו מטילין במקוה עששיות של ברזל אם היה כה"ג זקן או חולה, משום דאין שבות במקדש, זהו אפילו בטבילה ראשונה שהיתה בהר הבית. מבואר שבהר הבית יש ג"כ הדין של אין שבות במקדש.

והנה בסוכה דף נ' ע"א בתוד"ה שאינו הקשו, אמאי אין חליל של שמחת בית השואבה דוחה שבת, הא קיי"ל אין שבות במקדש, עיי"ש. והנה שמחת בית השואבה לא היתה בעזרה אלא בעזרת נשים שהיא בהר הבית, וכמו ששנו במתניתין שם, ומבואר מהתוס' דסברי דגם בהר הבית אמרינן אין שבות במקדש.

והגרעק"א בהגהותיו על המשניות בפ"ג דיומא, מביא דעת הפר"ח, דההיתר להטיל עששיות לתוך הצונן, הוא מצד אין שבות במקדש, אמנם זה רק בד' טבילות שהיה במקום קדוש, אבל בטבילה ראשונה דהיתה בחול לא היו מטבילין עיי"ש. ומבואר שאף שטבילה ראשונה היתה בהר הבית, אפ"ה ס"ל דלא אמרינן אין שבות במקדש. וצ"ע שלא העיר מהרא"ש שאומר להיפך.

ולפי"ז ה"ה שבתוספת עזרה אמרינן אין שבות במקדש.

והנה כתבתם דכיון שכל הטעם של אין שבות במקדש הוא מצד כהנים זריזין שלא יבואו להכשל, זה שייך רק באיסורים שחכמים גזרו שלא יבואו להכשל באיסור תורה, אבל היכא שזה עצם מצוה או איסור בזה לא שייך הכלל דאין שבות במקדש.

והנה מהא דמבואר בהראשונים דגם בהר הבית יש דין של אין שבות במקדש, מוכח דיש עוד דין בהא דאין שבות במקדש, דמצד הדין דכהנים זריזים נראה דזה ל"ש בהר הבית רק בעזרה, וכן מבואר ברמב"ם בפ"ב ממעשה הקרבנות הכ"ב וז"ל, כל המנחות הנאפות נילשות בפושרין ומשמרן שלא יחמיצו, הואיל ולישתן ואפייתן בפנים "בעזרה", אנשי פנים זריזין הן עכ"ל. מבואר דכל ההלכה של כהנים זריזין היא רק בעזרה.

ולפי הראשונים דס"ל דגם בהר הבית אמרינן דאין שבות במקדש, צ"ל דהגדר הוא שחכמים לא תקנו גזירות במקדש, וההסבר הוא, דאפילו שיש איסורי חז"ל שהם איסור עצמי אבל יסוד האיסור של כל איסורי דרבנן הוא מצד סייג שלא יעברו על דברי תורה, ובמקדש לא בעינן סייגים, א"כ גם בהר הבית לא גזרו, דאע"פ שכלפי עזרה נחשב הר הבית כחול, אבל יש לו כמה דינים של מקדש, כגון לגבי מורא מקדש ועוד, וא"כ שפיר אפשר ל

דחכמים לא תקנו שם גזירות.

מבואר דיש ב' דינים בהדין של אין שבות במקדש, א' מצד כהנים זריזין, ב' שחכמים לא גזרו איסורים במקדש. והנפ"מ הוא אם הדין של אין שבות במקדש הוא דוקא בסוג איסורים שחכמים גזרו שמא יעבור על איסור, וכמבואר ברמב"ם פכ"ג מהל' שבת, שחכמים אסרו להשמיע קול בשבת שמא יתקן כלי שיר, ויש עוד גזירת חכמים מטעם אחר כגון שאסרו להטביל כלים טמאים בשבת מפני שהוא מתקן כלי, דהגזירה הוא איסור עצמי, והנה מצד הטעם דכהנים זריזים זה שייך רק בסוג גזירות שהאיסור הוא מצד שמא יכשל, אבל מצד הטעם שלא גזרו גזירות במקדש זה שייך אפילו בגזירות שהם איסור עצמי.

ונראה לבאר בזה מחלוקת הראשונים, דבשו"ת הריב"ש סי' קס"ג כתב וז"ל, אבל אין ספק שכמו שאנו בודקין לחולין לכתחילה מדרבנן, לפי שיש לחוש למיעוט המצוי, כך היו בודקין לכתחילה בקרבנות, מפני חשש הסירכות שהן מצויות, כדי שלא יקרבו פסול לגבוה, ואע"פ שאין זה אלא לכתחילה מדרבנן, ואמרו רז"ל שאין שבות במקדש, זה בדברים שאסרו חכמים משום גזירה, וכההוא דאמרינן בפ"ק דשבת ע"ב, משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה ומאחיזין את האור במדורות בית המוקד, ומפורש טעמא בגמרא משום דבני חבורה זריזין הם, וכהנים זריזין, אבל בזה שאין איסורו משום גזירה אלא משום חשש איסור, אם לחולין צריך להחמיר, כש"כ במוקדשין עכ"ל.

מבואר מהריב"ש שכל הכלל של אין שבות במקדש הוא רק בגזירת חכמים שהחשש הוא שיבואו לעשות מלאכה, אבל לא בגזירת חכמים מטעם איסור עצמי.

אמנם התשב"ץ בח"א סי' ס"ז מאריך לברר אי יש איסור טריפות במוקדשין, ומסיק דכיון דאיסור טריפות מה"ת, א"כ אסור גם במוקדשין עיי"ש. מבואר מדבריו דאם היה אסור מדרבנן, לא היה נוהג איסור טריפות במוקדשין. וכן מבואר בשו"ת טוב טעם ודעת מהד"ת סי' פ"ג, ובשו"ת שואל ומשיב מהדורא ד' ח"ב סי' קמ"ז, שאין חיוב לבדוק ריאה במקדש. וכן נקטו בפר"ח או"ח סי' תס"א ובפמ"ג סי' תס"א סק"ט שאיסור ריחא מילתא לא שייך במקדש.

ונראה שיסוד המחלוקת בין הריב"ש והתשב"ץ ושאר הפוסקים, הוא כמו שבארנו, דהריב"ש סובר שהדין של אין שבות במקדש הוא מצד כהנים זריזין, וא"כ יש חיוב לבדוק הריאה, דזה איסור עצמי, ובזה ל"ש כהנים זריזין, אבל התשב"ץ והני אחרונים סוברים, שהגדר של אין שבות במקדש הוא שחכמים לא תקנו גזירות במקדש, א"כ אפילו שהגזירה הוא איסור עצמי ג"כ לא גזרו. ובספרי שו"ת פלגי מים חלק א' סי' ע"ח הארכתי טובא בענין אין שבות במקדש ואכמ"ל.

**יצא לאור הספר החשוב
משנת חיים**

על מסכת מנחות

מאת הגאון **רבי חיים מאיר שטינברג שליט"א**

הספר מכיל סימנים רבים בעניני המסכת, ומהווה חוליה נוספת בספרי "משנת חיים" -

שנודעו לתהלה בקרב לומדי התורה די בכל אתר ואתר.

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובבית המחבר רח' נחמיה 7 ב"ב טל' 03-6191916

יסוד המזבח
נידונים יסודיים בהלכה

זמן ברכה אחרונה על אכילת קדשים

הרב יוסף שמעון פרסר שליט"א

בספר רוח חיים על אבות (פ"ג מ"ג) כתב: ...וענין הקרבן היה כן, כי על ידי האש אשר על המזבח שהוא מלמעלה סר הרע ונותר חלק הבעלים, ומה שנהנין כולו טוב, וכן היה המן היורד מן השמים כולו טוב כי אין רע יורד מן השמים ולכן לא היה בו פסולת ונבלע באיברים, וכן בשר הקרבן נבלע כולו באיברים ואינו מוציא ממנו פסולת, וכן מוכח מחכמינו ז"ל ביומא (ע"ה ע"ב) לחם איברים כו' שנבלע באיברים ואלא מה אני מקיים ויתד תהיה לך על אזניך וגו' בדברים שהכנענים היו מוכרים להם, ולכאורה נהי דנימא דס"ל להתנא בשר תאוה נאסר במדבר (חולין י"ז ע"א) מ"מ למה לא תירצו מבשר שלמים, אלא ודאי דגם הוא נבלע באיברים, עכ"ל. ומבואר דבשר קדשים בין בחלק הכהנים ובין בשלמים הנאכל לבעלים היה הבשר נבלע באיברים כמו המן.

והנה החזו"א (או"ח סי' כ"ח סק"ד) העיר אין ברכו ברכת המזון על המן כמבואר בברכות מ"ח ע"ב דמשה תיקן להם לישראל ברכת הזן על המן, והרי שיעור ברכה"מ עד כדי עיכול, ומיד כשאכלו המן שנבלע באיברים הא עבר שיעור עיכול, והוי כריח בשם שמיד כלה ועבר, ואין יכלו לברך ברכה"מ. והחזו"א שם תי' דע"כ דלא צריך לברה"מ תנאי שלא יתעכל המזון, אלא כל שהפסיק האכילה הגיע זמנו לברך מיד, ואך דכל זמן שלא נתעכל עדיין נמשך הזמן, ולכן אם נתעכל מיד אחר אכילה כיון דמ"מ רק עתה הפסיק לאכול, יכול לברך ברה"מ. ולפ"ז גם י"ל באכילת קדשים הנבלעים באיברים דצריך לברך ברכה אחרונה מיד עם סיום האכילה, ולא שייך לברך כבשאר אכילות כ"ז שיעור עיכול, כיון דל"ש ביה עיכול.

אכן כבר העירו על דברי החזו"א דאפשר דמה שאמרו דהמן נבלע באיברים אין פירושו שלא היה בו ענין עיכול והוי כבשם, אלא דהיה מתעכל מעיים ומשם נהפך כולו לדבר הנבלע באיברים לפי שלא היה בו חלק הפסולת, כדמשמע מלשונו של הרוח חיים, אבל עיכול מיהא היה בזה. ועכ"פ לגבי קדשים ודאי יש להוכיח שכן היה עיכול.

ומתחילה יש לדעת, דמבואר בשו"ע או"ח סימן קפ"ד סעיף ד' דכל זמן שאינו רעב מחמת האכילה יכול לברך ברכה"מ, ואך דאם אכל מעט באופן שלא שבע מזה, מבואר שם במשנ"ב דזה תלוי בשיעור עיכול, דתוך זמן 72 דקות עדיין יכול לברך, עיי"ש. ולפ"ז מי שאכל בשר קדשים ושבע ממנו, ודאי יכול לברך ברכה אחרונה כ"ז שמרגיש שבע, והרי ודאי שהיו מרגישים הרגשת שובע באכילת הקדשים על אף שהיה נבלע באיברים, כמבואר ביומא ל"ט ע"א יש אוכלו (לפחות מכפול) והוא שבע, וכן מוכח שהרי זה מעיקר דינא דאכילת קדשים שיהא בו שביעה כמו

שכתב הרמב"ם בהל' מעשה"ק (פ"י הי"א) דהיתה להם אכילה מועטת אוכלין עמה חולין ותרומות כדי שתהיה נאכלת עם השובע, הרי דזה מעיקר אופן אכילת קדשים שיהיה בשביעה, והוא מדין למשחה ולגדולה כדרך שהמלכים אוכלים דשבעים ממנו (עי' רשב"ם פסחים ק"כ ע"א).

[והנה ראיתי באילה"ש (ויקרא כ"ה י"ט) שכ' דכשבני ישראל אכלו את המן אע"פ שלא נשארו רעבים מ"מ הם לא הרגישו שובע, וזה מש"כ בפ' עקב (ח' ג') ויענך וירעיבך ויאכילך את המן, והאנשים הפשוטים שרצו להרגיש שובע קנו אוכל מתגרי העכו"ם, והוסיף לפ"ז דלדברי הרוח חיים דאכילת קדשים היה כהמן, י"ל דגם באכילת קדשים לא הרגישו שובע, ותמה מכאן על הא דאמרו בפסחים (נ"ז ע"א) אמרו עליו על ר"י בן נרבאי שהי' אוכל ג' מאות עגלים וכו', אמרו כל ימיו לא נמצא נותר במקדש, ולכאוף לדברי הרוח חיים שבשר הקרבנות הי' נבלע באיברים מה הי' מיוחד בו שאכל כ"כ הרבה קרבנות, עיי"ש, אולם לענ"ד דבר זה צע"ג, דהא בברכות בפרשת בחקתי כתוב ואכלתם לשבע, היינו דשביעה זה ברכה, ואיך יתכן שהמן לא היה בו שביעה, ואכן המפרשים שם פי' ענין ויענך וירעיבך באופ"א עיי"ש, וכן הוכחנו בראיות ברורות שבאכילת הקדשים היה שביעה ומילוי כרס (עי' רש"י סוכה מ"ט ע"ב דעיקר שביעה אינה אלא מילוי כרס) וכן אכילת קדשים צריך למשחה ולגדולה ובכלל זה הוא הרגשת השובע, וצ"ע].

אכן מה שיש לדון הוא, במי שאכל רק שיעור כזית קדשים ולא שבע ממנו, האם שייך ביה שיעור עיכול או לא. וגם בזה לכאורה יש להוכיח שהבשר היה עובר ענין עיכול במעיים כבעלמא, דבמשנה בשקלים (פ"ה מ"ב) תנן שהי' במקדש ממונה על חולי מעיים, ומפרש בגמ' ע"י שהיו הכהנים מהלכין יחפים על הרצפה ואוכלים בשר ושותים מים היו באים לידי חולי מעיים, והנה למש"כ הרוח חיים דבשר הקרבנות הי' נבלע באיברים ואינו מוציא ממנו פסולת א"כ למה הכהנים היו באים לידי חולי מעיים ע"י אכילת בשר הקדשים. ומוכח דבשר הקדשים היה מתעכל במעיים [ששם מקום העיכול], ואך דלא היה צורך שיצא לחוץ והיה נבלע באיברים לפי שלא היה בו חלק הרע היוצא כפסולת, ולכן שפיר שייך בזה חולי מעיים.

ולפי מה שנתבאר דהגם דבשר קדשים היה נבלע באיברים מ"מ היה כאן שביעה ועיכול, א"כ שפיר י"ל דהיה שייך ברכה אחרונה גם אחר גמר האכילה, כ"ז שדרך המזון להתעכל, דרך נתייחד הקדשים בזה שהיה נבלע באיברים ול"צ להתפנות, אבל ענין עיכול ושביעה שפיר היה.

ומהגאון ר' אליהו לרנר שליט"א בעל הדרת קדש שמעתי שיש להוכיח כן גם מהא דפסחים ע' ע"א דחגיגה הבאה עם הפסח נאכלת תחילה כדי שיהא פסח נאכל על השובע, ואם נבלע תיכף ומיד ובנוסף לא הרגישו שובע מה יועיל לן שיאכלו חגיגה תחילה.

הגליון מופץ בס"ד בבני ברק, ירושלים, מודיעין עילית, ביתר, בית שמש, אלעד, אשדוד, נתיבות, תפרח, רכסים, חיפה, רחובות, טלז סטון, זכרון יעקב, קרית אתא, בית חלקיה ועוד ועוד, מלבד מאות המנויים בדוא"ל בארץ ובחו"ל.

אם הגליון אינו מגיע לבית המדרש שבאיזור מגורין, אנא צור קשר: 050-4134645.

הפצת הגליון לחודש זה נתרמה להצלחת הנדיב הדגול, אשר בזכות מסירות נפשו ונדבת לבו למען מפעלי המכון יחד עם שאר תורמי וידידי המכון, זוכים לומדי התורה ומבקשיה להיות מוכנים ליום הגדול - יום ביאת המשיח, בלימוד וידיעת ההלכות הנצרכות לעבודת בית אלוקינו שיבנה במהרה בימינו.

דינים הנוהגים באנשי משמר

מתוך החוברת בעניני פרועי ראש, שתויי יין וקרועי בגדים ועוד, העומדת לראות אור בקרוב

הרה"ג רבי שמשון הלוי דינר שליט"א

פתיחה: כל הכהנים והלוויים מחולקים לעשרים וארבעה משמרות כהונה ולוייה, ובכל שבוע עולין לירושלים משמר אחד. כל משמר מחולק לבתי אב, ובכל יום מימות השבוע עובדים אנשי בית אב אחר. וכן אנשי מעמד מחולקים לכ"ד משמרות, ובכל שבוע עולים לירושלים משמר אחר

ב. וכן אנשי מעמד [-ישראלים] יגלחו קודם השבוע של מעמדם⁶. ובתוך השבוע של המעמד אסורים לגלח, מלבד בימי חמישי ושישי⁷.

ג. ערב יו"ט דינו כערב שבת ומותרים לגלח בו [לדעה המתירים קודם השבת]⁸, ויש אוסרים⁹.

ד. מי שהיה אנוס מלהסתפר קודם שנכנס למשמרו¹⁰, מותר לגלח בימי המשמר כמו בחול המועד¹¹.

ה. כהן שלא הסתפר לפני שנכנס למשמרו ובתוך ימי המשמר הגיע יום שלשים לגידול שערו, יש אומרים שמותר להסתפר¹² ויש אוסרים¹³.

דיני שתית יין

א. כהני בית אב אסורין לשתות יין ביום עבודתם¹⁴, וכן בלילה¹⁵ שלאחריו¹⁶, ויש אוסרים בלילה שלפניו ומתירים בלילה שלאחריו¹⁷.

[קנס].

⁶ רמב"ם סוף פ"ו מכלי המקדש ע"פ הגמ' שם. וכתב בערוך השלחן העתיד סי' ל"ד סעיף י"א שאינו חיוב אלא רשות.

⁷ כמבואר במשנה בתענית שם דבחמישי מותרין מפני כבוד השבת, וכן בששי כמו שהובא לגבי אנשי משמר.

⁸ מרכבת המשנה פ"ז מיו"ט וחשק שלמה מו"ק י"ז ב', וכן מב' מדברי הבית דוד או"ח סי' ש"ו והברכי יוסף והחת"ס או"ח סי' תקל"א ע"ש.

⁹ כן מב' בקרן אורה מו"ק שם, שלא התירו אלא לפני שבת משום שעומדים להשלים משמרתם בשבת.

ולפי זה כתב הקרן אורה עוד [בדעת תנא דמתני']. שאם חל ערב הרגל בחמישי וששי אסורים הכהנים לספר, דכיון שאינם משלימים את משמרתם בשבת זו עד לאחר הרגל, לא התירו להם לגלח לכבוד השבת, כמו שלא התירו להם לגלח לכבוד הרגל. [ובמפרשים דנו אי קי"ל כתנא דמתני'].

¹⁰ כגון שהיה בבית האסורים או בבית השביה או שהיה נזיר או מצורע וכד', כמב' במו"ק ריש פ' ואלו מגלחין, ובשו"ע או"ח סי' תקל"א סעיף ד'.

¹¹ מאירי מו"ק י"ד א'.

¹² מאירי תענית י"ז א'.

¹³ כן משמע בדעת גדולי המפרשים (הראב"ד) המובא במאירי שם.

¹⁴ משנה תענית ט"ו ב', ורמב"ם פ"א מביאת מקדש ה"ו, ומב' בגמ' י"ז א' דאיסורו מדרבנן. וכתב באבן האזל שם הט"ז בדעת הראב"ד בהשגות, דגם לאחר יציאה מהמקדש אסור לשתות יין כל היום. [וע"ע בפ"י הראב"ד בתו"כ פר' שמיני פרשתא א' מש"כ בשם יש מפרשים ודחה דבריהם, ומשמע קצת בדעת הי"מ דאיסורו מדאורייתא מדכתיב "בבואכם" בזמן הראוי לביאה, ע"ש, וכן משמע בדברי רבינו בחיי פ' שמיני י"ט].

¹⁵ משנה תענית ט"ו ב', ורמב"ם פ"א מביאת מקדש ה"ו. וכתב האבן האזל דלא ישתו אפי' פחות מרביעית אפי' בלילה שמא ימשכו וישתו יותר מרביעית. וכן מב' מדברי הגב"א והרש"ש דלקמן בהערות לסעיף הבא. ובשו"ע יעקב או"ח סי' קכ"ח סעיף ל"ה כתב שאפי' מזוג לא ישתו כיון דביותר מרביעית לית ליה תקנתא כדאי' בגמ' שם י"ז א', ע"ש.

דיני תספורת

א. אנשי משמר בין כהנים ובין לויים¹, צריכין לגלח שערים קודם שיכנסו למשמרתם². ובתוך ימי משמרתם אסורים לגלח, מלבד בימי חמישי וששי שהתירו להם לגלח³ מפני כבוד השבת⁴, ויש אוסרים לגלח אף בימי חמישי ושישי⁵.

¹ כן מבואר ברבינו חננאל תענית י"ז ב' ופירש"י האמיתי מו"ק י"ד א' דלויים ג"כ בכלל זה. וכ"כ הגבורת ארי תענית ט"ו ב' דהוי ק"ו מאנשי מעמד.

² רמב"ם פ"א מביאת מקדש הי"ב ע"פ הגמ' בתענית י"ז א' שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין, וכתב המאירי שם דאפי' כשלא הגיע לשיעור פרע חייבין להסתפר דמ"מ קצת ניוול יש בכל אופן. ובאופן שהגיע לשיעור פרע, י"א שחייב לגלח גם משום איסור גידול פרע עכ"פ בזמן משמרתם, עי' בדיני פרועי ראש מה שנתבאר בזה.

³ משנה תענית ט"ו ב' ופי' בגמ' י"ז א' הטעם כדי שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין, ובפי' הר"י מלוניל שם כתב דקנס הוא להם על שלא גילחו קודם שנכנסו למשמרתן. וע"ש במאירי שתמה לסוברים שכל כהן הדיוט בלא"ה מגלח כל שלשים יום מ"ט גזרו שישתפרו לפני משמרתן, ותי' דמ"מ ניוול הוא אפי' בפחות משלשים יום.

⁴ במשנה בתענית שם איתא דבחמישי מותרין מפני כבוד השבת. וכתבו הריטב"א מו"ק י"ז ב' ומאירי שם ובתענית י"ז א' דכ"ש בששי, וכן משמע בפירש"י שלפנינו מו"ק שם ד"ה איבעי. והוסף המאירי בתענית דמ"מ נהגו להסתפר בחמישי ולא בששי מפני טורח צרכי שבת, וכן משמע ברש"י שם ט"ו ב', אמנם הצפנת פענח בהשמטות להל' שבת פרק ל' ה"ג הוכיח מגמ' נזיר ה' א' שהיו מסתפרין בערב שבת, וע"ע מג"א ריש סי' ר"ס.

⁵ כ"כ במרכבת המשנה פ"ז מהל' יו"ט והר המוריה פ"א מביאת מקדש ובית דוד או"ח סי' ש"ו בדעת הרמב"ם, שהשמיט דין זה באנשי משמר בהל' ביאת מקדש שם וכתבו רק בהל' כלי המקדש לגבי אנשי מעמד כמובא להלן. וכן משמע באו"ש הל' ביאת מקדש שם.

והטעם לחלק בזה בין אנשי משמר לאנשי מעמד, כתב המרכבת המשנה משום שאנשי משמר בהכרח כבר גילחו קודם משמרתן שהיו אסורים לגלח פרע שלשים יום, משא"כ אנשי מעמד כיון דישראל מותר בביאת מקדש כל זמן שלא הגיע לכלל ניוול, משכח"ל שלא גילחו מקודם והכביד עליהן השער בתוך משמרתן. ובהר המוריה כתב דאנשי משמר כיון שעסקין בעבודה החמירו עליהן יותר שלא יסתפרו כלל, [ולטעם זה אולי אף ללויים אסור]. ובערוך השלחן העתיד סי' ל"ד סעיף י"א כתב משום שאנשי משמר היו צריכין לגלח קודם משמרתם, משא"כ לאנשי מעמד אינו חיוב גמור לגלח קודם השבוע שלהם. וע"ע בצפנת פענח בהשמטות להל' שבת פרק ל' ה"ג שכתב טעם אחר (וכן בדרך חכמה בב"ה"ל סוף פ"ו מכלי המקדש צידד כן בדעת הרמב"ם), די"ל דהוי כמקריבי קרבנות שאסורין במלאכה וא"כ אסורים להסתפר משום איסור מלאכה.

אמנם המשנה למלך והמעשה רוקח הל' ביאת מקדש כתבו בדעת הרמב"ם דסמך על מה שכתב בהל' כלי המקדש דבחמישי מותרין, וכן הברכי יוסף או"ח סי' תקל"א הוכיח מכמה ראיות דאין לחלק בין אנשי משמר לאנשי מעמד, וכתב שהרמב"ם רמזו בהלכה י"ג דמי ששלמה משמרתו ערב הרגל יגלח בערב הרגל, דכוונתו שחל יו"ט ביום א' דמגלח בע"ש.

והנה הריטב"א במו"ק שם הביא בשם רש"י [וכ"ה בפירש"י האמיתי שם], דבחמישי מותרין לא קאי על תספורת אלא על כיבוס, דאינו כבוד שבת כשמגלח בחמישי, והריטב"א כתב ע"ז דאינו נכון. ואולם משמע בריטב"א שם דבששי גם לרש"י מותר, שהרי תמה על רש"י דמ"מ היו יכולין להסתפר בששי. [ובדעת רש"י י"ל דכיון דאין רגילין להסתפר בע"ש מפני הטורח לא

ד. הלויים מותרים בשתיית יין²⁴, ויש מי שאוסר ללויים של אותו משמר כמו בכהנים²⁵.

ה. י"א שלא נאמר דין זה אלא בין ולא בשאר דברים המשכרים²⁶, וי"א שדין שאר דברים המשכרים שוה ליין²⁷.

ו. י"א שאין איסור שתיית יין אלא שלא בתוך הסעודה, אבל בתוך הסעודה מותרים לשתות²⁸, ויש אוסרים אף בתוך הסעודה²⁹.

ז. י"א שאין איסור לשתות יין בקידוש ליל שבת ובהבדלה³⁰, וכן ד' כוסות של ליל הסדר³¹.

ח. י"א שבפורים אסורים לשתות כמו בשאר ימות השנה³².

דיני איסור כיבוס באנשי משמר יבוארו בעתיד אי"ה

ולענין שתיית יין של קידוש עי' לקמן סעיף ז'.

²⁴ גבורת ארי תענית ט"ו ב' דלא מצינו איסור ללויים לשתות, ותמה על רש"י שם ד"ה אנשי משמר שכתב שגם הלויים ואנשי מעמד בכלל. אמנם ברש"י שלפנינו הגירסא בתחילת הדיבור אנשי 'מעמד', וא"ש דלא קאי על שתיית יין, ע"ש.

והנה לסוברים שעל שאר משכרין לא גזרו משום דלא מחלי עבודה (עי' בסעיף הבא), כ"ש דלויים אינם מזהרים דהא אין חילול עבודה בעבודות הלויים. ואף לסוברים שגזרו על שאר משכרין משום איסור עבודה, צ"ל דעל חשש כניסה למקדש שתויי יין שהוא רק בעשה של מורא מקדש לא גזרו.

²⁵ כ"כ מעשי למלך פ"א מביאת מקדש ה"ז סוף אות ז' ע"פ רש"י הנ"ל, וביאר הטעם משום חשש שיכנסו למקדש שתויי יין וכו"ל.

²⁶ כן דעת ריב"א, הובא בתוס' ישנים ובתוס' רא"ש יומא י"ח א'. וכ"כ הישועות יעקב או"ח סי' קכ"ח סעיף ל"ה אף בדעת הרמב"ם שאם נשתכר בשאר משכרין ועבד לוקה [כמב' ביני שתויי יין], מ"מ כיון דאינו מחלל עבודה לא גזרו בשתייה, ובספר שמחת עולם פ"א ה"ו נסתפק בזה בדעת הרמב"ם וצידד לכאן ולכאן.

²⁷ תוס' ישנים ותוס' רא"ש שם.

²⁸ סמ"ק סי' קל"א, וכן נקטו רב"ז פ"א מביאת מקדש ה"ו ומעשה רוקח שם ה"א בדעת תוס' תענית י"ז א', והטעם משום דין שבתוך הסעודה אינו משכר.

²⁹ כ"כ במעשה רוקח שם בדעת הרמב"ם שלא חילק בזה, וע"ע קרן אורה תענית י"ז שתמה על תוס' הנ"ל מסתימת המשנה.

³⁰ חת"ס עה"ת פ' שמיני, בדמקום מצוה רבה לא גזרו רבנן, וה"מ בלילה שהחשש הוא משום שמא יצטרכו לאברים ופדרים וכדו', אבל ביום שבת שודאי צריכים לעבודה אסורים אפי' במקום מצוה. ולפ"ז בשאר בתי אבות של אותו משמר שאסורים רק משום חשש שמא תכבד העבודה וכו', יתכן שמוותרים לשתות אף בקידוש של יום.

³¹ פשוט, לדעת החת"ס הנ"ל דעדיף מקידוש והבדלה, שא"א לצאת ע"י שתיית אחרים. אמנם ראיתי בשם הגר"א גנחובסקי צ"ל שהסתפק מה יעשו אנשי בית אב בליל הסדר, ואמר שישתו רק רוב רביעית, וההגדה והסעודה והלל הוא הפסק בין שתייה לשתיה [אמנם עי' לעיל שיש אוסרים אף פחות מרביעית], או שישתו חמר מדינה.

³² כן נקט בפשיטות הדובב מישרים ח"א סי' צ"ב, ע"ש מה שהקשה מגמ' מגילה ז' ב'. וצ"ע אי פליג על החת"ס הנ"ל ואוסר גם בקידוש והבדלה.

וכן יש לעיין אם לדעת החת"ס מותר בפורים עכ"פ לשאר בתי אבות כיון בדמקום מצוה לא גזרו רבנן, ואף דאינו חמור כקידוש והבדלה, מאידך הרי זה עדיף מקידוש והבדלה שא"א לצאת בזה ע"י שתיית אחרים וצ"ע.

וכן יל"ע במצות שתיית יין ברגלים משום שמחה אם מותרים לשתות, ולכאן דינו כפורים וצ"ע.

ב. אנשי משמר שאין עבודתן היום¹⁸ אסורין לשתות יין כל השבוע בימים¹⁹, אבל בלילות מותרים לשתות²⁰. ונחלקו האחרונים אם מותרים לשתות בלילות רביעית או גם יותר מרביעית²¹.

ג. אנשי בית אב שזמן עבודתם בערב שבת או בערב יו"ט, י"א שמוותרים לכל הדעות לשתות בלילה שלאחריו שהוא ליל שבת או ליל יו"ט²², וי"א שאין חילוק בין ליל שבת ויו"ט לשאר לילות²³.

¹⁶ כן מב' מדברי רש"י ורבינו גרשום ומאירי שם, והראב"ד פ"א ה"ו, דכוונת המשנה ללילה שלאחריו, שהרי פירשו הטעם לפי שהיו מעלין כל הלילה אברים ופדרים שפקעו מעל המזבח ומהפכין אברים שלא נתעכלו, א"נ אם לא גמרו ביום גומרים בלילה. וזהו כוונת הגמ' שם י"ז א' מפני שהן עסוקין תמיד בעבודה, [ויש גורסין מפני שהן תדירין בעבודה וכו"ה בירושלמי פ"ב ה"א וע"ש במאירי].

ועי' בערוך לנר סנהדרין כ"ב ב' שצידד בדעת רש"י דמודה גם לטעם הרמב"ם שהובא בהערה הבאה, ואסר גם בלילה שלפניו ע"ש היטב.

¹⁷ כן מב' ברמב"ם שם שכתב הטעם שמא ישתה בלילה וישכים לעבודתו ועדיין לא סר יינו מעליו, (רדב"ז ורעק"א שם). וע"ש בראב"ד שתמה מלשון הגמ' שהובאה בהערה הקודמת, ותי' מהר"י קורקוס דכוונת הגמ' לאפקוי אנשי משמר שאינן עסוקין תדיר בעבודה, דלא גזרו כולי האי לאסור אף עליהם.

והא דלא פי' הרמב"ם בלילה שלאחריו משום אברים ופדרים וכו', פי' הכס"מ דא"כ היה אפשר לתקן שיקטירו אותם קודם שישתו, ומהר"י קורקוס כתב דלא שכחי שישתו קודם הקטרת אמורים, שלא היו מפסיקין לאכול ולשתות עד שיגמרו כל העבודות, ובמרכבת המשנה ביאר דמשתדלין להקטיר הכל מבעוד יום ואז הולכים הכהנים לישן. וע"ע בצפנת פענח (השלמה עמ' 43) שכתב דפליגי הרמב"ם והראב"ד אם הפיכת צינוורא חיוב או רשות, ע"ש.

ואמנם בספר כתר המלך על הרמב"ם כתב בדעתו דמודה גם לטעם הראב"ד, ולפ"ז אסורים לשתות בשתי הלילות.

¹⁸ גמ' שם י"ז א' שמא תכבד העבודה על אנשי בית אב ויבואו אחרים מאנשי המשמר לסייען.

¹⁹ משנה ורמב"ם שם.

²⁰ משנה שם ט"ו ב', ורמב"ם שם, ופירש"י שאין לחוש שמא תכבד העבודה שהרי ראו מבערב שפסקו הקרבנות ולא כבדה העבודה, ואח"כ כתב שגם אין צריך סיוע וע"ש ברש"י, ולטעם הרמב"ם שהובא לעיל כתב מהר"י קורקוס דבלילה שלפניו לא החמירו כולי האי על אנשי משמר, משום דהוי רק חשש שמא תכבד וגם אם תכבד יכולין לדחות עד שיוסר היין.

²¹ בגבורת ארי שם כתב דהקילו בזה ברביעית משום דיש לו תקנה בשינה ודרך מיל, אבל ביותר מרביעית דלא מהני שינה ודרך לא התיירו. אולם ברש"ש שם נקט דלא מסתבר שכוונת המשנה רק לרביעית מצומצם, וע"כ דגם יותר מרביעית מותר משום דיש לו תקנה בשינה הרבה.

²² שו"ת אור נעלם בהקדמה בשם בעל שב יעקב והביאו הגרעק"א בגליון הרמב"ם, דבליל שבת ויו"ט ליכא הקטרת אברים ופדרים, [וביאר בזה מה שהרמב"ם לא נקט כטעם של שאר הראשונים, דא"כ לא הוי מילתא דפסיקא בכל הלילות]. וכ"כ החת"ס עה"ת פ' שמיני ג'.

²³ כ"כ בגבורת ארי תענית י"ז א' משום סידור שני גזרי עמים והמערכה, [ועי' חיבת הקודש פ"א ה"ו שתמה דזה שייך לבית אב של מחר כדאי' ביומא כ"ז ב']. וכ"כ הערוך לנר סנהדרין שם, וביאר דצ"ל דס"ל לרש"י והראב"ד דיש אופן שמוטל עליהם עבודת אברים ופדרים בליל שבת, והיינו או משום דס"ל כדעת הסמ"ג דבמשלה בהם האור מבעו"י מותר אף בליל שבת, או לר"י במערכה שקיים מבעו"י ע"ש, [וע"ע ריטב"א יומא כ"א א' דבשלא היה פנאי מע"ש מותר בליל שבת]. ועוד כתב הערוך ד"ל דגם רש"י מודה לטעם הרמב"ם וכנ"ל בהערה 16, וס"ל לרש"י דבית אב של יום ו' עובדים גם בשבת, וא"כ מטעם זה אסורים בליל שבת שמא ישכימו שיכירו.

לבקשת רבים הננו להביא כאן בקיצור את רשימת הנושאים

השייכים לכהנים לזיית וישראלים בדיני המקדש והקרבנות

ניתן לבחור נושא אחד מתוך הנושאים הרבים או פרטים ממנו, ולהיות בקי בו לכל הלכותיו
[בכל נושא נכללים מספר ענינים. ניתן לקבל פירוט, וכן מראי מקומות לחלק מהנושאים]

רשימת נושאים לכהנים

תרומת והוצאת הדשן
סדר המערכות
הקרבנות תמיד של שחר
דישון מזבח הפנימי
הטבת המנורה
ניסוך היין
תמיד של בין הערבים
סדר המוספים
מוספי שבת
עשיית לחם הפנים וסידורו
מוספי ראש חודש
מוספי חג הפסח
דיני קרבן העומר
מוספי חג השבועות
דיני שתי הלחם
מוספי ראש השנה
סדר עבודת יום הכיפורים
מוספי חג הסוכות ושמיני עצרת
דיני ניסוך המים והקפת הערבה
☆☆☆
דיני הכהנים
מצוות עבודת הכהנים במקדש
פסולי עבודה
דיני המשמרות
הלכות בגדי כהונה
☆☆☆

הבאת נסכים
סדר הניסוך
הבאת שמן לבונה ועצים
סדר הקרבנות
☆☆☆
חלוקת קדשים
הראויים לחלוק
אופן החלוקה
אכילת קדשים
האוכלים
מקום האכילה
דיני נותר
מריקה ושטיפה בחטאת
☆☆☆
פסולים בקרבנות
דיני פסול לינה
דיני פסול יוצא
דיני פסול טמא
דיני פיגול ושלא לשמה
דיני קרבנות פסולים שאם עלו לא ירדו
☆☆☆
סדר התמידים והמוספים
סדר התמידים
קידוש ידים ורגלים

עבודת הקרבנות

דיני ההקרבה
זמן ההקרבה
דיני קדימה בקרבנות
מקום העבודה
דיני העובדים והכלים
ארבע עבודות הקרבן
אופן העבודה
כוונת העבודה
הברכות
דיני קבלת הדם
דיני ההולכה
דיני הזריקה בחטאת
דיני הזריקה בשאר קרבנות
שפיכת שיריים
תנופת חזה ושוק בשלמים
דיני המליחה
דיני ההקטרה
שריפת חטאות הפנימיות
קרבנות העוף
סדר הקרבנות חטאת העוף
סדר הקרבנות עולת העוף
הבאת מנחות
דיני מנחה שנתקדשה
סדר הקרבנות המנחה
דין השיריים

רשימת נושאים לזיית

שמירת המקדש
עבודת משא (לחלק מהראשונים)
עבודת שירות
לימוד הלכות עבודה
זמן התחלת הלימוד
העבודות הנלמדות
בן לוי בעבודת חבירו
איסור עבודה
איסור מסייע
איסור בעבודת כהנים
נגיעה וקריבה וראיה בכלי המקדש

משמרות
דיני אנשי משמר
חלוקה לבתי אב
מינוי לעבודות
משמרות ברגלים
☆☆☆
דיני העבודות
העבודות המסורות
שירה
הגפת שערים

דיני הלויים

חיוב עבודת הלויים
כפיה על העבודה
צורת העבודה
מצוות הנדחות מפני העבודה
פסולי הלויים
שנת התחלת העבודה
פסול קלקול הקול
אונן ערל וטמא
שיכור ובעל מום
ממזר עובד ע"ז ואפיקורס

צורת העבודה

מצות השיר

עיקר שירה בפה
השירה בכלים
אופן השיר
זמן השיר
על אלו קרבנות אומרים שיר

הגפת שערים

זמן הפתיחה והנעילה
אופן הפתיחה והנעילה
שמירת המקדש
זמן השמירה
מקום השמירה
הלויים הכשרים לשמירה
מנין השומרים

עבודת משא

פסול שנים

עבודת שירות

טהרת כלי המקדש
הוצאת טומאה מהעזרה
סיוע בעבודות ההקרה
מינוי על הלשכות במקדש
☆☆☆

רשימת נושאים לכל אדם מישראל

חיוב קרבנות יחיד

חיוב קרבן על ידי נדר
חיוב הבאת הקרבן
חיוב נסכים ולחמי תודה
קרבנות הבאים על חטא
חיוב קרבן חטאת
חיוב קרבן אשם
חיוב קרבן הבא על שגגת הוראה
קרבנות מחוסרי כפרה
חיוב קרבנות יולדת
חיוב קרבנות מצורע
חיוב קרבנות זב וזבה
חיוב קרבנות נזיר טהור וטמא
☆☆☆

הלכות הבאת הקרבן

כשרות הקרבן
קניית הקרבן
הלכות ההקדש
הפרשת מעות לקרבן
איסורים הנוהגים בקרבן
קרבן שנפסל או נדחה מהקרבה
שמירה ונוקיון בקרבן
סדר הבאת הקרבן
חיוב ההבאה
הבאת הנסכים
דיני המביא
☆☆☆

סדר הקרבת הקרבנות

עמידה בקרבן יחיד

דיני הסמיכה

דיני הוידוי
דיני השחיטה
הפשט וניתוח בעולה
הפשט והוצאת אימורין בשאר קרבנות
תנופת חזה ושוק בשלמים
אכילת קדשים קלים
האוכלים
מקום האכילה
צורת האכילה
שמן האכילה
דיני נותר
טומאת הבשר

הבאת מנחות

סוגי המנחות
כשרות החיטים והשמן
הבאת המנחה
דיני מנחה שנתקדשה

הבאת יין שמן לבונה ועצים

כשרות היין השמן הלבונה והעצים
קרבן הבא עם העצים
☆☆☆

סדר הבאת קרבנות יחיד

קרבן פסח וחגיגת ארבעה עשר

החייבים בקרבן
הקדש ומינוי על הקרבן
סדר הקרבת הפסח
אכילת הפסח
פסח הבא בטומאה
פסח שני

קרבנות הבאים ברגל

עולת ראייה
שלמי חגיגה
שלמי שמחה
הבאת ביכורים
בכור ומעשר בהמה
בכור
מעשר בהמה

הבאת לחמי תודה

אפיית לחמי תודה
תנופה ותרומה
אכילת לחמי תודה

הקרבת קרבנות מחוסרי כפרה

סדר הבאת קרבנות נזיר טהור
סדר הבאת קרבנות מצורע
סדר הבאת מנחת סוטה
☆☆☆

קרבנות ציבור

חובת הבאת קרבנות ציבור

הבאת השקלים
מעמדות בקרבנות ציבור
☆☆☆

דיני המקדש

סדר הכניסה לעזרה
דיני השתחוואות
מורא מקדש
חיוב העליה לרגל
☆☆☆

ניתן לשלוח סיכום הלכתי מקיף באחד מתוך הנושאים הרבים, ובל"ג יודפסו בקבצים התורניים הבאים. לפרטים יש לפנות למערכת

ספרים חדשים בהלכות הקודש והמקדש

קבצים תורניים "תורת הקרבנות" - עיני מסכת זבחים ג' ד' [שתי חוברות]. אוצר בלום של סיכומי הלכה נבחרים על רוב עיני המסכת, מאת לומדי כולל "ישיבת בית הלל" בני ברק. כ-640 עמודים. יצא לאור בס"ד ע"י קרן לאסוקי שמעתתא' שע"י המכון.

כוללים הלומדים מסכת מסדר קדשים, יכולים לקבל את החוברות: ב"ב 03-6189607-י-052-7683142/מודיעין עילית-08-9298507

קונטרס 'הלכות מצות הקרבנות' - הלכות לשמה ושלא לשמה, על פי 'תורת הקדשים' ו'זבח תודה' למרן בעל החפץ חיים, בתוספת ביאורים והוספות. מאת הגאון רבי ישראל הכהן אייזנבלאט שליט"א ראש כולל "ישיבת הכהנים" ירושלים.

ניתן להשיג בטל': 02-5821039

אוצר דינים "תורת הקרבנות" - הלכות פרועי ראש שתוי יין וקרועי בגדים ועוד דינים המסתעפים. ערוך בטוטו"ד דבר דבור על אופניו ע"י הרה"ג רבי שמשון הלוי דינר שליט"א. יצא לאור בס"ד ע"י המכון.

לעדכון ספרים חדשים בהלכות הקודש והמקדש נא לשלוח עותק למערכת בדוא"ל: korbanot@okmail.co.il

שפתי כהן
דברי החפץ חיים זצוק"ל - מכתב ח'

ומה אם אמר לנו הקב"ה כמה סגולות ועצות שעלינו לעשותם, כדי לקרב הגאולה, הלא בודאי כל אחד מישראל הי' מזרז את עצמו כדי לקרב הגאולה, ומכש"כ אם אומר לנו כ"א ללמוד החוקים והמשפטים (שבלאו הכי אנו מחוייבים ע"ז) שהמה קירוב גדול לגאולה, הלא צריך כל אחד ואחד להקדים את עצמו, כדי שיהיה לו אחר כן חלק בהגאולה.

ונתעוררתי לזרז לכלל ישראל לענין זה, מפני כמה אנשים שתמהים על אריכת הגלות, בעת שאנו רואים שכמעט כל הסימנים שנאמרו בגמרא, שצריכים להיות לפני ביאת המשיח, נתקיימו כולם, ועדיין לא נראה שום התעוררות מלמעלה לביאתו, ועקבותיו לא נודעו. **והשבתי להם תשובה** מפסוק זה, דהקב"ה מזהיר על לימוד ושמירת החוקים והמשפטים, וכאשר נקיים זה אז תיכף יקויים הפסוק השני הכתוב אחריו: הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא.

היוצא מדברינו, **החובה על כל אחד ואחד מהבעלי תורה** שיכולים ללמוד בגפ"ת, ושיש להם שיעור קבוע ללמוד בסדרים אחרים – שיקבעו זמן גם ללימוד הזה, וגם יזרזו לאחרים היכולים ללמוד, שיקבעו זמן ללימוד סדר זה, ונזכה עבור זה לגאולה שלמה בבי"א.

ספר חובה למי שרוצה להבין את עומק עבודת הקרבנות

מבוסס על פי פירושו של הרש"ר הירש זי"ע על התורה ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות. המחיר 35 ₪ בלבד

כתיב (מלאכי ג): זכרו תורת משה עבדי, אשר צויתי אותם בחורב על כל ישראל חוקים ומשפטים, וכתיב בתריה: הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא וגו'.

ונתבאר בפסוקים דהנביא מזהיר בשם ד' לכלל ישראל לזכור, והיינו, ללמוד את התורה הקדושה שיש בה חוקים ומשפטים, שהמה קירוב גדול לביאת המשיח.

והנה לשון משפטים, ענינו הדינים והמצות שבין אדם לחבירו, שהשכל מחייב אותם למלאותם, וחוקים עניני הדינים והמצות שאין השכל מחייב לעשות אותם, והרמב"ם בסוף הלכות מעילה כתב דהקרבנות כולם גם כן בכלל חוקים הם. הרי חזינן דגם **על עניני הקרבנות יש זירוז גדול מהקב"ה ללמוד קודם ביאת הגואל**, והטעם אפשר לומר כדי שכאשר יבנה המקדש נדע איך להקריב קרבנות, ולא יהיו לנו הענינים ההם כמו תורה חדשה.

והנה כאשר נתבונן היטב, נראה דיש יתרון ללימוד ענינים אלו משאר ענינים שבתורה, דכל העניינים שבתורה אם הוא לומד מקיים בזה מצות לימוד התורה בלבד, אבל **בלימוד עניני הקרבנות חושב לו הקב"ה כאלו הוא מקריב קרבן** כדאיתא בסוף מנחות: א"ר יצחק, מאי דכתיב זאת תורת החטאת זאת תורת האשם, כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת, כל העוסק בתורת אשם כאלו הקריב אשם. ופשוט דה"ה לכל הקרבנות. עוד אמרו חז"ל (שם) על הפסוק ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי (מלאכי א'): בכל מקום סלקא דעתך? אלא אלו ת"ח שעסקין בהלכות עבודה, מעלה אני עליהם כאלו מקריבים ומגישים לשמי.

וכן איתא במדרש פ' צו: אמר הקב"ה הואיל ואתם מתעסקים בלימוד הלכותי הקרבנות כאלו אתם מקריבים אותם. ובמדרש ילמדנו, אמר הקב"ה אף על פי שעתיד ביהמ"ק ליחבר והקרבנות בטלים, לא תשכחו לסדר הקרבנות, אלא הזהרו לקרות בהם ולשנות אותם (ר"ל ללמוד הלכותיהן), ואם תתעסקו בהם מעלה אני עליכם כאילו בקרבנות אתם עסוקים.

מכל אלה מאמרי חז"ל אנו רואים כמה גדולה מעלת לימוד עניני הקרבנות, וא"כ **תמה אני מאד על האנשים הת"ח**, שכבר למדו בסדרי מועד, נשים ונזיקין כמה פעמים, וסדר קדשים השייך לעניני הקרבנות, חסר להם לגמרי, ומעולם לא עלה על דעתם ללמוד סדר זה, והוא לפנייהם כספר החתום, ואינם יודעים שלעתיד לבא יהיה עליהם תביעה, מדוע לא למדו ענינים אלו, וכדאיתא באגדת חז"ל, ששואלין לאדם ביום הדין אפילו על תורת כהנים מדוע לא למד אותם, ומכש"כ סדר זה שיש בידינו גמרא על תשע מסכתות.

והנה מצינו בנעמן שר צבא מלך ארם (מלכים ב' ה'), כשבא אל אלישע הנביא שירפאהו מצרעתו אמר לו אלישע, שירחוץ בירדן ויטהר, והי' לו לנעמן תמיהה גדולה ואמר, הלא טוב אמנה ופרפר נהרות דמשק מכל מימי ישראל, וביטל בלבו את דברי הנביא. ויאמרו לו עבדיו, אבי (לשון אדון) אפילו אם אמר אליך הנביא דבר גדול, הלא עליך לעשותו, ואף כי אמר אליך רחץ וטהר, דבר קטן כזה עליך לשמוע לדבריו, וישמע להם וירחץ ויתרפא מצערותו. כן הדבר על אחת כמה וכמה בעניינינו,

